

k uzavření manželství dle předpisů soudu cizozemského, avšak nesmí se přehlédnouti, že se nejedná pouze o zkoumání, o formy manželství snad v cizině mezi cizinci uzavřeného, nýbrž zároveň též o zkoumání manželství svého času mezi tuzemci v tuzemsku uzavřeného. Nelze-li toto dle stávajících předpisů tuzemských pokládati za rozloučené, plyne eo ipso, že manželství v cizině uzavřené je neplatným, pročež dochází Fuchs k nepravému závěru, když ukládá toliko rakouskému soudu za povinnost zkoumati, zda manželství v cizině mezi cizinci uzavřené je dle tamních předpisů platným, a při tom nechce přihlížeti k rakouskému katolickému manželství svého času v tuzemsku uzavřenému.

Sněmovna panská.

Ústřední orgán v rakouském státním ústrojí k zastoupení lidu povolaný, totiž říšská rada sestává ze sněmovny panské a ze sněmovny poslanecké (§ 1 zák. ze dne 21. prosince 1867 č. 141 ř. z.). Panská sněmovna sestává ze 4 skupin, ježto členství panské sněmovny zakládá se těmito momenty:

1. rodem, t. j. zletilí princové císařského domu (§ 2);
2. císařským propůjčením dědičného důstojenství říšské rady; tato důstojnost může býti císařem propůjčena zletilým náčelníkům jen těch tuzemských rodů šlechtických, jež vynikají v královstvích a zemích v říšské radě zastoupených velkostatky rozsáhlými a tak utvářenými, že jich vázanost umožňuje zvláštními zákony svěrenskými zjištění osoby dočasného náčelníka rodiny a zajišťuje zachování lesku rodinného (§ 3);
3. úřadem; sem náležejí arcibiskupové a biskupové-knížata;
4. císařským povoláním; císaři je vyhrazeno povolati ze království a zemí na říšské radě zastoupených vynikající muže, jež se zasloužili o stát, církve, vědu neb umění, za členy panské sněmovny na dobu jich života (§ 5). Počet členů panské sněmovny je neobmezeným. Libovolné zvýšení je neobmezeným výsostním právem koruny, jež vyžaduje pouze spolupodpisu zodpovědného ministerstva. Nikdo nemůže býti současně členem sněmovny panské a poslanecké (§ 1).

Sněmovna poslanecká.

I. Pojem a dějinný vývoj. Viz čl. Rada říšská.

II. Složení sněmovny poslanecké. Viz čl. Rada říšská.

III. Práva a povinnosti členů poslanecké sněmovny.

1. Nově nastupující poslanci jsou povinni slíbiti, na místě přísahy, císaři věrnost a poslušnost, neoblomné šetření státních základních i všech ostatních zákonů, jakož i svědomité plnění svých povinností (§ 1 zák. ze dne 12. května 1873 č. 94 ř. z.).

2. Poslanci nesmějí přijímati od svých voličů žádných instrukcí. Toto zákonné ustanovení nesmí se však pojímati tak, jako by se poslanec nesměl informovati v kruhu svých voličů a mimo něj, nebo dbáti resolucí, usnesení, přání nebo návrhů svých voličů neb jiných zájmových skupin; působení na poslance prostředky zákonem dovolenými, ať v zájmu jednotlivců nebo celých vrstev, není nedovolené, neboť nehledě ani k tomu, že nevolí všechny zájmové skupiny zvláštního poslance, čímž byla by takovýmto nezastoupeným kruhům odňata všeliká možnost hájiti vlastních zájmů, stal by se čl. 13 zákl. zák. st. ze dne 21. prosince 1867 — volnost projevu mínění v mezích zákona — přímo illusorním, kdyby každému státnímu příslušníku nebyla poskytnuta možnost s poslanci přání sdělovati a je co nejdůkladněji a nej-

případněji informovati; ostatně i okolnost, že vláda a poslanecká sněmovna sama v četných případech při předlohách zákonů dobré zdání korporací si opatruje, poradní shromáždění svolává a znalců i anket se dotazuje, poukazuje k tomu, že poslancům musí býti dovoleno, aby si dle svého uznání v kruzích svých voličů i mimo ně zjednávali informace a instrukce, jak se mají zachovati k osnovám zákonů sněmovně předložených. (Rozh. nejv. kass. dvoru ze dne 17. září 1890 č. 7519, časopis »Juristische Blätter« ze dne 9. listopadu 1890).

3. Poslanci nemohou po dobu zasedání pro trestný čin beze svolení sněmovny býti ani zatčeni ani soudně stíháni. Výrazem »po dobu zasedání« (»Dauer der Session«), během které členové poslanecké sněmovny bez jejího svolení nemohou býti stíháni, nerozumí se celé období volební, nýbrž doba od početí až do ukončení zasedání od císaře nařízeného. Že slovem »zasedání« (»Session«) naprosto není míněno období volební, vysvítá a contrario z toho, že kdyby tomu tak bylo, mohli by se prostě a stručně říci, že člen sněmovny nemůže bez jejího svolení býti stíhán; výrazy »zasedání« (»Session«) a »doba zasedání« (»Sitzungsperiode«) v zákoně užívané mají tentýž význam (rozh. kas. dv. ze dne 14. prosince 1883 č. 10.272, časopis »Gerichtszeitung« 1884 č. 21). Soukromoprávní nároky proti poslancům mohou býti provedeny beze všeho obmezení; diety a cestovné, jež poslanci dostávají, nejsou z práv věřitelů vyňaty (rozh. nejv. s. dv. ze dne 20. září 1870, sb. »Gl. U.« č. 3880).

4. Členové poslanecké sněmovny, konajíce svůj úřad, nemají se ohledně hlasování nikdy a ohledně výroků učiněných, leč sněmovně samé zodpovídati. Pronese-li poslanec vůči jednomu nebo více poslancům výrok urážlivý, může uražená strana žádati, aby zvolen byl výbor (Missbilligungsausschuss), který má navrhnouti, má-li poslanci, jenž se dopustil urážky na cti, sněmovnou projevena býti nelibost čili nic. Zákl. zák. st. ze dne 21. prosince 1867 mluví v § 17 jen o »výrocích« (»Äusserungen«) poslanců, takže otázka, pokud mohou poslanci býti pohnáni ku zodpovědnosti z jiných činů trestných, jichž se byli ve svém povolání dopustili, zůstává nerozřešena. Odstavec 3, § 16 obsahuje ustanovení, že poslanci postížení byvše při samém činu mohou býti pohnáni ku zodpovídání před trestní soud; tohoto zákonného ustanovení dalo by se užití v případě právě uvedeném.

IV. Obor působnosti a příslušnost poslanecké sněmovny.

Obor působnosti zahrnuje v sobě:

1. Všecky záležitosti, týkající se práv, povinností a zájmů, jež jsou všem v říšské radě zastoupeným královstvím a zemím společnými, pokud však následkem úmluvy se zeměmi koruny uherské nepatří mezi záležitosti oběma polovinami říše rakousko-uherské společně projednávané (§ 11 zákl. zák. st. ze dne 21. prosince 1867).

2. Návrhy zákonů mohou býti podány jak se strany vlády jako předlohy vládní, tak i ze středu poslanců (Iniciativanträge der Abgeordneten). Vládě přísluší právo své předlohy předkládati buď sněmovně poslanecké nebo panské, toliko předlohy finanční a zákon o brancích musí býti předloženy nejprve sněmovně poslanecké (§ 5 zák. ze dne 12. května 1873).

3. Každý zákon má zapotřebí souhlasu obou sněmoven a císařovy sankce (§ 13 cit. zák.).

4. Členové poslanecké sněmovny volí se na dobu 6 let.

5. Ministři a přednostové ústředních úřadů mají právo účastniti se všech porad. Sněmovna poslanecká, jakož i jednotlivé komise její, mohou si vyžádati přítomnosti ministrů.

6. Poslanecká sněmovna jest oprávněna ve všech záležitostech v její obor náležejících správní činnost vlády zkoumati, potřebných informací od ministrů vyžadovati, jakož i ve způsobě adres neb resolucí své náhledy projevovati (§§ 20 a 21); poslanci mají konečně právo k vládě nebo jednotlivým ministrům, jakož i předsednictvu a předsedům jednotlivých komisí, dle pravidel jednacního řádu dotazy (interpellace) činiti.

V. Jednání poslanecké sněmovny.

1. Sněmovna poslanecká, kterou zároveň se sněmovnou panskou svolává císař, volí ze svého středu předsedu a místopředsedy, jakož i ostatní funkcionáře. Dle pat. ze dne 26. února 1861 jmenoval předsednictvo císař.

2. K platnému usnesení poslanecké sněmovny jest zapotřebí přítomnosti 100 poslanců a naprosté (absolutní) většiny hlasů přítomných.

3. Jednání jsou z pravidla veřejná, poslanecká sněmovna však může veřejnost vyloučiti, žádá-li o to předseda nebo nejméně 10 členů a sněmovna se na tom usnese.

4. Poslanecké sněmovně přísluší stvrzovati volby (verifikace).

5. Předsednictvo řídí jednání poslanecké sněmovny a má též moc disciplinární.

6. Poslanecká sněmovna volí pro jednotlivé záležitosti komise, jichž sezení jsou sice tajná, avšak usnesením sněmovny mohou všem členům poslanecké sněmovny státi se přístupnými.

7. Poslanecká sněmovna může býti císařem kdykoliv odročena nebo rozpuštěna.

8. Jednání o objemných zákonných osnovách jest upraveno zákonem ze dne 30. června 1867 č. 104 ř. z. Usnesou-li se obě sněmovny říšské rady, aby zákona tohoto použito bylo, zvolí každá sněmovna výbor, jehož porádám každý člen dotyčné sněmovny má právo obcovati a písemné návrhy podávati. Výbor ten může pracovati též po ukončení neb odročení zasedání říšské rady.

Sněmy zemské viz Ústavy zemské.

Snižování opatření úředních viz Pobuřování.

Snižování zařízení manželství, rodiny, vlastnictví je přečinem proti veřejnému pokoji a řádu, stal-li se čin veřejně nebo před více lidmi neb v dílech tiskových, rozšířených obrazných znázorněních neb spisech. Téhož přečinu dopouští se ten, kdo snaží se naznačeným způsobem otrásti těmito zařízeními (§ 305 tr. z., § 562 voj. tr. z.). Snížování znamená snahu zlehčiti obecnou mravní hodnotu vytčených pojmů. Nevyslovené myšlenky nelze se stanoviska práva trestního posuzovati co projevy (§ 11 tr. z., rozh. ze dne 10. května 1886 č. 2808, sb. č. 916).

Trest: vězení od 1 do 6 měsíců; při spisech tištěných po případě 1 rok; též lze vysloviti vyhostění z místa a země korunní a při cizincích ze všech zemí korunních.

Osnova nového trestního zákona ustanovuje: Kdo opovrhuje veřejně ústavou, zákony nebo zařízeními státními, institucemi manželství,